OUSIA (ουσια) / Jsoucna pravá / Celky (jsoucna pravá)
Ladislav Hejdánek
This is a part of the original document:
2011
jedná se o část původního dokumentu:
2011

- myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 18. 10. 2011
- philosophical diary – record, Czech, origin: 18. 10. 2011

OUSIA (ουσια) / Jsoucna pravá / Celky (jsoucna pravá)

Aristotelův termín „*oysia*“ (ουσια) je možno (a po mém soudu třeba) chápat ve smyslu „samostatné bytosti“ či „samostatného jsoucího“ (jak už to někteří autoři udělali, např. Maurice Blondel). Zvláštní důraz ovšem – na rozdíl od Aristotela – je třeba položit na adjektivum „samostatný“, protože právě v tomto ohledu tu „straší“ – jak na to poukazoval Whitehead – hrubě chybné ztotožnění oné „samostatnosti“ s tím, co je svébytné již tím že „jest“, a to samo „sebou“ a „o sobě“, tj. bez čehokoli dalšího. Sám proto provádím tato upřesnění resp. tyto úpravy (už tedy nikoli s nárokem, že jde o interpretaci Aristotelova pojetí!): o *oysia* nelze mluvit všeobecně pro každou skutečnost, o které se tradičně mluvilo (a myslilo) jako o „jsoucnu“, nýbrž jen v případě některých „jsoucen“. Dělám proto rozdíl mezi jsoucny „pravými“ (u kterých mluvit o *oysia* má dobrý smysl) a „nepravými“ (u kterých mluvit o *oysia* nemá dobrý smysl). V čem tedy vidím základní odlišnost mezi obojím? Nepravá jsoucna jsou hromady, ať už hromady hromad anebo vposledu hromady pravých jsoucen; naproti tomu pravá jsoucna jsou celky (zajisté pouze relativní celky), tj. jsou to buď primordiální jsoucna (která je zapotřebí promyšleně přezkoumávat, což nyní nechávám stranou) anebo více či méně komplikované dynamické struktury aktivně zevnitř sjednocované. K tomu je ovšem třeba ještě něco důležitého dodat: žádné pravé jsoucno neobstojí (nemůže existovat, „být“, tj. vykonávat své „bytí“) bez vazeb na jiná jsoucna, ať už také pravá anebo na jejich hromady (a hromady hromad – ale také ty hromady mohou mít různou povahu, nikdy nejde o pouhé „položení vedle sebe“ při vzájemné netečnosti). A všechny ty „vazby“ musí být vykonávány, prováděny – a to na základě reaktibility toho či jiného druhu a úrovně. Jinak řečeno (a předběžně, protože by to potřebovalo velmi důkladný rozbor): Každé pravé jsoucno (zatím s výjimkou, jíž jsou ona primordiální jsoucna) je schopno vykonávat své bytí (tj. své událostné stávání se) pouze v „reálném“ (tj. dějícím se) kontextu s jinými jsoucny. Primordiální jsoucna musíme zatím považovat za nepříliš vyjasněnou výjimku, protože u nich se rozhoduje o tom, zda zůstanou pouze jsoucny virtuálními (protože z nějakých důvodů – či „příčin“? – nedošlo k žádnému navázání nějakých jejich styků resp. vazeb s jinými jsoucny) anebo zda k takovému aktivnímu navázání (byť zpočátku velmi primitivnímu) vskutku došlo, takže virtuální jsoucno se tím proměnilo v „reálné“ (což nutně má vliv na povahu jeho „výkonu bytí“ – nutně tím např. narůstá jak jeho komplikovanost, a v jejím rámci i časový rozsah jejího „bytí“ či „dějícího se trvání“).

(Písek, 111018-1.)